

rijke mate biedt, neemt den geest der onderzoekers geheel in beslag. Laatste, radikale vragen treden bij dezen arbeid nog niet op. Het zijn veelal psychologen, sociologen of kennis-theoretici die zich hiermede bezig houden. Alle deze vragen raken aan de grenzen der betrokken wetenschap zelve of wel aan de grenzen van de menschelijke subjectiviteit.

De theoretische vraag naar den algemeen-menschelijken grondslag der gedifferentieerde talen heeft een practisch correlaat. De vervlechting van theorie en praxis schijnt zelfs daar, waar het kennen zijn hoogste worp doet, niet op te houden. Een algemeen, gemeenschappelijk middel om zich onderling te verstaan is een behoefte die in de solidaire bewustwording der menschheid meer en meer naar voren treedt. Wereldhandel en wereldverkeer zijn cultureele realiteiten die op het gebied der talen een correlaat eischen. In deze realiseeringen overschrijdt de subjectiviteit hare oorspronkelijke, concrete grenzen. Zij is daarin met zichzelf in tweestrijd. Zoo is het wereldomvattende in eerste instantie daar mogelijk, waar het persoonlijke, de kern der subjectiviteit buiten spel blijft. In alle technische vereenvoudiging en samenbinding is de subjectiviteit a. h. w. buiten zichzelf. In de taal die de hare niet is gaat zij zich te boven of althans te buiten. De cultuurgeest, die bindt aan wetmatigheid, doet zich in de taal der beschaafde volkeren hoorbaar gelden. Ze vereenigt de geïsoleerde dialect-groepen onder een standaard, die met geldigheid optreedt, en zoo wordt ze tot een conserveerende, uniformiseerende macht. Op een hooger niveau wordt een taal, levend of dood, tot standaard in het verkeer der volkeren. In oude en nieuwe culturen dienden o. a. het Assyrisch en het Grieksch, het Latijn en het Fransch tot dit doel. Maar nooit was de wil tot eenheid groter groter en bewuster dan in het heden. Als *levende* taal vervult het Engelsch wel een wereldfunctie. De kunsttalen als Volapuk en Esperanto willen daar nog boven uit. Toch plaatsen ze zich op de basis der Europeesche wortels, zoodat ook hier alle concreetheid van uitgangspunt nog niet werd los gelaten. Een ware wereldkunsttaal zou met *alle* levende talen der wereld rekening